

ישנה בחיק ילדות/ר' יהודה הלוי

הסיכום נערך ע"י ערן קצב ©

ישנה בחיק ילדות, למתי תשפכי / דעי פי נעורים פנעורת ננערו
עד מתי תשני כמו תינוקות בחיק האם? / תדעי שנעורים כפסולת מתפורים (ברוח)

הלעד ימי השחרות? קומי צאי / ראי מלאכי שיבה פמוסר שחרו,
האם לנצח ימשיכו ימי הנעורים? קומי צאי / ותראי מלאכים עם שיערות שיבה מחפשים את המוסר

והתנערי מן הזמן פצפריים / אשר מתנערות מהטל בבוקר.
אשר מתנערות מהטל בבוקר.

דאי כדרור למצוא דרור ממעלה / ומתולדות ימים פנימים יסערו,
עופי כציפור דרור למצוא חופש מחטאך / ממאורעות הימים (יום) כימים (ים) סוערים.

היי אחרי מלכך מרדפת בסוד / נשמות אשר אל-טוב אדני נהרו.
תרדפי אחר ה' בחברת / נשמות אחרות אשר מחפשות גם טוב.

סיכום השיר:

השיר הוא קודש. זהו קישוט שנכתב לצורך תפילה (נשמת כל חי) לשבת ויום הכיפורים.
בתפילה זו מבקש החזן בבית הכנסת רשות מהקהל לפנות בשמם לאלוקים, והשיר הזה
נכתב כהקדמה לתפילה זו.

בשיר זה הדובר פונה אל תוך עצמו, אל נפשו ודורש ממנה להתעורר, להתנער מחיי החומר
שהם הבל הבלים, חולפים ונגמרים ולהקדיש את עצמה לעבודת השם ולחיי הרוח שנמשכים
לנצח. במילים אחרות הדובר דורש מהנשמה שלו להבין שהחיים הללו חולפים, וכל ההנאות
של העולם הזה חולפות ונגמרות ולכן עליה ולהתרכז בחיי העולם הבא כלומר בעבודת
האלוהים (בדיוק ההפך מהשיר "מת אב ומת אלול" שם המשורר אומר שהחיים חולפים ולכן
עלינו לנצל אותם ולהתרכז בחיי העולם הזה, אותה גישה בדיוק מובילה למסקנה הפוכה).

תוכן השיר:

- פתיחה: השיר פותח בהצגת הנושא שלו ע"י מטאפורה מיוחדת המשווה בין מצבה של
הנשמה לבין תינוק הישן בידיים של אימו, הוא מתאר שלבים שונים בחיי האדם:
1. הילדות, שמאופיינת בתרדמה ובחוסר פעולה, כאשר הפעולה היא עבודת הבורא.
 2. בנעורים, יש התנערות והתעוררות של הנפש לעשות, לפעול ולעבוד את ה'.

3. הזקנה, שהיא מתוארת כמקום שלם, בה יש הבנה של חוכמה, מוסר והליכה בדרכי השם.

כלומר ככל שחיי האדם חולפים ועוברים כך הוא מבין שעליו להתנער מחיי החומר ולהתרכז בחיי הרוח.

בעזרת המטאפורה מעורר הדובר את נשמתו לפעול ושואל אותה עד מתי תהיה רדומה כמו תינוק שלא מחויב בקיום מצוות ה' והוא קורא לה לצאת לפעול לפני שיהיה מאוחר מדי, הוא אומר לנער את הבלי החיים כפסולת מעליה.

גוף השיר:

השיר ממשיך בדימוי מעולם הטבע: המשורר מדמה את הנשמה לציפורים אשר מתנערות בבוקר מטיפות הטל של הלילה. כמו שהציפורים מתנערות מהמים כך גם הנשמה צריכה להתנער מהנאות העולם הזה. המשורר ממשיך עם דימוי הציפור וקורא שוב לנשמה לעוף כמו ציפור דרור כדי להשתחרר מן המעשים הרעים והחטאים שעשתה בחיים הללו אל החופש. הדימוי האחרון הוא דימוי של הבלי הזמן המדומים לים סוער ולא בטוח, כך שביטחון של הנשמה יכול להימצא רק בחיק ה'.

סוף השיר:

המשורר לבסוף קורא לנשמתו לרדוף אחר ה', הוא קורא לה להיות אקטיבית ולא פסיבית, לחפש את המעשים הטובים ולא לחכות שהם יבואו. כך תזכה נשמתו להיות בחברת נשמות אחרות רבות וטובות המבקשות את טוב ה' והמאמין יצטרף למאמינים אחרים שרודפים אחר ה' ביחד. באופן זה הופך השיר משיר אישי של המשורר לשיר המתאים לרבים אחרים, השיר מכיל בחובו מסר כללי המטיף לאמונה באל ולמעשים טובים.

קישוטים ואמצעים אומנותיים:

1. **ציורי לשון** – השיר עמוס במטאפורות ודימויים יפים ועשירים. המטאפורה המרכזית היא השוואת הנשמה הישנה (זו שלא עובדת את ה') לתינוק הישן בחיק אימו. בנוסף, השיר מכיל דימויים ומטאפורות רבים:
 - א. מלאכי שיבה הם אותם שליחים של אלוהים בעלי שיער שיבה (לבן), כלומר הזקנים הם המלאכים של אלוהים, הם אלה שיודעים את הסוד שבעבודת הבורא, החוכמה מגיעה עם הזקנה.
 - ב. התנערי מן הזמן כציפורים אשר מרסיסי לילה יתנערו – דרך דימוי עדין ויפה מעולם הטבע קורא המשורר לנשמה לוותר על הנאות חומריות.

- ג. נעורים כנעורת כנערו – הדימויים מדומים לנוצות פישתן שעפות ומתפזרות ברוח להבל ולריק.
- ד. מתולדות כימים ימים יסערו – הזמן מדומה לים סוער הכוונה היא העולם הזה על כל סערותיו חולף ועובר.
2. בשיר ישנם **צימודים** מעניינים:
- א. נעורים כנעורת ננערו – זהו צימוד שורשי השור נ.ע.ר חוזר בכל אחת מהמילים האלה כל פעם במשמעות שונה
- ב. שחרות (צעירות) ושחרו (חפשו) – זהו צימוד שורשי (השורש ש.ח.ר)
- ג. דרור (ציפור), דרור (חופש) – צימוד שלם.
- ד. מתולדות ימים (רבים של יום) כימים (רבים של ים) יסערו – צימוד שלם.
3. **חרוז מבריא** – כל בתי השיר מסתיימים בצליל ארו.
4. **אקרוסטיכון** – האות הראשונה בכל בית מרכיבה את שמו של המשורר.
5. **ניגודים** – ישנה (פסיבית) – מרדפת (אקטיבי).
6. **השיר מדורג** – השיר אינו בנוי כדרישה, כהוראה או כציווי מהנפש להתעורר בבת אחת אלא בנוי באופן מדורג: המשורר פונה אל הנפש כאשר הוא יודע שטוב לה ונעים לה בעולם הזה כפי שלתינוק נעים בחיק אימו, אך למרות כל הנועם הזה הוא מבקש ממנה ראשית לשמוע, אחר כך לקום, לצאת להתבונן סביבה, להתנער מהבלי העולם ורק בסוף התהליך הזה עליה ללכת אחר אור האלוהים ואחר מאמינים אחרים (המילה נהרו ב2 משמעויות האחת הם נעו בהמוניהם והשנייה היא בלשון אור האלוהים).